

Sammendrag:

Kvalitetssikring av 75 gangfelt i Oslo

TØI rapport 1231/2012
Forfattere: Michael W J Sørensen, Tor-Olav Nævestad
Oslo 2012 126 sider

Kvalitetssikring av 75 utvalgte gangfelt i Oslo viser at 14 gangfelt bør fjernes, 30 gangfelt bør oppgraders, 26 gangfelt krever små endringer og ett gangfelt bør flyttes. Det er bare er to gangfelt som kan bevares uten endringer.

Gangfeltkriteriene

Formålet med gangfelt er å forbedre fotgjengernes forhold med hensyn til fremkommelighet, sikkerhet og trygghet. Mange gangfelt er derfor blitt anlagt i Norge.

Tidligere var det ingen kriterier for hvor gangfelt kan oppmerkes, men i erkjennelse av at gangfelt ikke er et entydig trafiksikkerhetstiltak utga Statens vegvesen i 2007 Håndbok 270 "Gangfeltkriterier". Den anbefaler hvor nye gangfelt kan og bør oppmerkes for gater med ulike fartsgrense. Kriteriene omfatter målt fartsnivå, trafikkmengde (ÅDT) og antall kryssende fotgjengere i makstimen. Kriteriene kan også benyttes som grunnlag for vurdering av eksisterende gangfelt.

Formål

Formålet med dette prosjektet har vært å foreta en kvalitetssikring eller såkalt temainspeksjon av 75 gangfelt på kommunale veier i Oslo med henblikk på å anbefale løsninger som kan forbedre sikkerheten. Formålet har konkret vært å besvare følgende tre spørsmål:

1. *Gangfeltkriterier:* Er kriteriene for oppmerking av gangfelt oppfylt?
2. *Risikovurdering:* Er det en høy, middels eller lav risiko for fotgjengere?
3. *Forskrifter:* Er det feil, mangler eller uhensiktsmessigheter ved plassering, utforming, oppmerking, skilting og vedlikehold av gangfelt?

Seks ulike datainnsamlinger og analyser

For å kunne besvare de tre spørsmålene er følgende delundersøkelser gjennomført:

1. *Trafikktelling:* Eksisterende tellinger eller kvalifisert estimat av ÅDT
2. *Fotgjengertelling:* Manuell telling av fotgjengere og syklister i og tett på gangfelt i seks timer fordelt på morgenen, midt på dagen og om ettermiddagen
3. *Konflikter:* Observasjon av konflikter i gangfelt samtidig med telling
4. *Fartsmåling:* Radarmåling av bilers fart i begge retninger i ca. et døgn
5. *Ulykker:* Politiregistrerte ulykker fra 2006-2010 i og tett på gangfelt
6. *Veitforming:* Befaring, hvor plassering, utforming, oppmerking, skilting og vedlikehold av gangfelt registreres.

75 gangfelt i undersøkelsen

Oslo kommune har valgt ut hvilke gangfelt som skal kvalitetssikres. Det er gangfelt der det er skjedd mange ulykker eller dødsulykke, kommunen har fått henvendelser eller fartsgrensen er 60 km/t. Gangfeltene er fordelt på 32 gangfelt i T-kryss, 11 gangfelt i X-kryss, 20 gangfelt i rundkjøringer og 12 gangfelt på strekninger. 10 gangfelt er signalregulert. Fartsgrensen er 30 km/t for fire gangfelt, 40 km/t for 14 gangfelt, 50 km/t for 25 gangfelt og 60 km/t for 32 gangfelt.

Gangfeltkriteriene er ikke oppfylt i 29 gangfelt

Kriteriene for oppmerkning av gangfeltene er ikke oppfylt for 29 gangfelt (39 %). For 12 andre gangfelt er kriteriene nær ved ikke å være oppfylt. Blant de 29 gangfeltene er det både for høyt fartsnivå og for få kryssende fotgjengere og syklister i ni gangfelt. Det er for høy fartsnivå i 15 gangfelt og det er for få kryssende fotgjengere og syklister i fem gangfelt.

Høy og middels risiko i 73 gangfelt

Risikovurderingen for myke trafikanter viser at det er følgende risiko i gangfeltene:

- *Høy risiko*: 37 gangfelt (49 %)
- *Middels risiko*: 36 gangfelt (48 %)
- *Lav risiko*: 2 gangfelt (3 %).

I gangfelt med høy og middels risiko er det normalt mange ulykker, høy fart, mye trafikk, få fotgjengere, dårlig oversikt, lang kryssingsavstand, mer enn to kjørefelt i samme retting og mangelfull oppmerking, skilting og veibelysning.

Store og små anmerkninger til alle gangfelt

I tillegg til vurdering av gangfeltkriterier og risiko for myke trafikanter er det også foretatt registrering av feil, mangler og uhensiktsmessigheter ved gangfeltene.

Resultatet er:

- *Mange anmerkninger*: 37 gangfelt (50 %)
- *Få anmerkninger*: 37 gangfelt (50 %)
- *Ingen anmerkninger*: 0 gangfelt (0 %).

Anmerkningene er kategorisert i følgende 13 punkter:

- *Oppmerking*, eksempelvis slitt gangfeltsoppmerking: 38 gangfelt (51 %)
- *Fartsdemping*, eksempelvis manglende fartsdemping: 27 gangfelt (36 %)
- *Skilting*, eksempelvis manglende gangfeltskilt: 22 gangfelt (29 %)
- *Veibelysning*, manglende eller dårlig veibelysning: 21 gangfelt (28 %)
- *Veidekke*, slitt eller ødelagt veidekke: 14 gangfelt (19 %)
- *Signalregulering*, manglende eller feil ved signalregulering: 9 gangfelt (12 %)
- *Antall kjørefelt*, for mange kjørefelt i samme retning: 5 gangfelt (7 %)

- *Utforming*, eksempelvis utforming av kurve i kryss: 5 gangfelt (7 %)
- *Oversikt*, eksempelvis dårlige siktforhold for bilister: 4 gangfelt (5 %)
- *Fartsgrense*, for høy fartsgrense: 2 gangfelt (3 %)
- *Lokalitet*, eksempelvis uhensiktsmessig plassering: 2 gangfelt (3 %)
- *Venteteareal*, manglende eller misvedlikehold fortau: 0 gangfelt (0 %).

45 gangfelt bør fjernes eller oppgraderes

På bakgrunn av de foretatte registreringer, analyser og vurderinger anbefales følgende løsninger for de 75 gangfelt

- *Fjernes*: 14 gangfelt (19 %)
- *Flyttes*: 1 gangfelt (1 %)
- *Bevares, oppgraderes*: 30 gangfelt (40 %)
- *Bevares, få endringer*: 26 gangfelt (35 %)
- *Bevares, ingen endring*: 2 gangfelt (3 %)
- *Nye undersøkelser*: 2 gangfelt (3 %).

Behov for kvalitetssikring av gangfelt

60 % av gangfeltene bør endres i vesentlig omfang i form av enten å bli fjernet eller oppgradert. En høy andel av gangfeltene er således problematiske ut fra et sikkerhetsmessig synspunkt. Dette er ikke overraskende, idet gangfeltene som utgangspunkt er valgt som de 75 mest problematiske gangfelt blant rundt 3.300 gangfelt i Oslo kommune.

Denne og andre undersøkelser bekrefter således at det er et stort behov for kvalitetssikring av alle gangfelt i norske byer, og at det er viktig at disse anbefalingene blir implementert. I tillegg anbefales det at resultatene av alle disse kvalitetssikringene samles inn og systematiseres, da det vil gi grunnlag for å undersøke om noen typer gangfelt er mer problematiske enn andre.